

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Faisala Husseiniho a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobkyně: **Bystroň services s.r.o.**, Bieblova 406/6, Ostrava, zast. advokátem Mgr. Michalem Machkem, Dlouhá 3355/6, Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 1. 2022, čj. 48000/001619/22/020/TR, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 10. 2023, čj. 22 Ad 9/2022 - 30,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 10. 2023, čj. 22 Ad 9/2022 - 30, **se ruší** a věc **se vrací** krajskému soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Zákon č. 300/2020 Sb.¹ umožnil za měsíce červen, červenec a srpen 2020 v souvislosti s epidemií Covid-19 zaměstnavatelům prominutí platby pojistného za své zaměstnance. K tomu zaměstnavatelé museli splnit několik podmínek, přičemž splnění dvou z nich se posuzovalo oproti stavu v březnu 2020. V tomto rozsudku se NSS zabýval otázkou, jestli se prominutí pojistného vztahovalo i na osoby, které v březnu 2020 neměly žádné zaměstnance, ale zaměstnance měly až v měsících, za které uplatnily prominutí pojistného, tedy v měsících červen až srpen 2020.

I. Vymezení věci

---

¹ Zákon o prominutí pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného některými zaměstnavateli jako poplatníky v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020.

[2] Žalobkyně uplatnila za měsíce červen, červenec a srpen 2020 snížení vyměřovacího základu zaměstnavatele podle zákona o prominutí pojistného. To fakticky znamenalo prominutí platby pojistného pro žalobkyni jako zaměstnavatelku.

[3] Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava u žalobkyně následně provedla kontrolu, při které dospěla k závěru, že žalobkyni nárok na prominutí pojistného nevznikl. Podle okresní správy žalobkyně nemohla splnit dvě z nutných podmínek – podmínky obsažené v § 2 odst. 1 písm. b) a c) zákona. Žalobkyně totiž zaměstnávala pracovníky až od dubna 2020 (včetně měsíců červen až srpen 2020, za které uplatnila prominutí pojistného), nikoli ovšem v březnu 2020, jak předpokládal zákon ve zmíněných ustanoveních. Okresní správa uložila žalobkyni uhradit dlužné pojistné ve výši 35 729 Kč a penále ve výši 8 363 Kč. Žalovaná platební výměr okresní správy potvrdila.

[4] Proti rozhodnutí žalované podala žalobkyně žalobu, které krajský soud vyhověl a rozhodnutí žalované zrušil.

[5] Podle krajského soudu ze zákona nevyplývá, že by osoba uplatňující prominutí pojistného musela být zaměstnavatelem i v měsíci březnu 2020. Zákon podle krajského soudu sice předpokládá, že prominutí pojistného může uplatnit jen zaměstnavatel, to však podle krajského soudu znamená, že tato osoba musí být zaměstnavatelem v měsíci, za který prominutí uplatňuje (tedy v měsících červen, červenec a srpen 2020), nikoli však i v měsíci březnu 2020. Žalobkyně podle krajského soudu tedy v měsíci březnu 2020 nemusela mít žádné zaměstnance. Podle krajského soudu zákon stanovil podmínky pro přiznání nároku na prominutí pojistného tak, aby se v porovnání s březnem 2020 podstatně nesnížila zaměstnanost a zároveň se podstatně nesnížily mzdy, které se odráží ve vyměřovacích základech. Pokud byl počet zaměstnanců žalobkyně v březnu 2020 nula a v měsících, za které žalobkyně uplatnila prominutí platby pojistného, vyšší než nula, byly podle krajského soudu podmínky zákona splněny. K takovému závěru podle krajského soudu směřuje rovněž i smysl a účel zákona, který žalobkyně naplnila, pokud nesnížila počet svých zaměstnanců oproti březnu 2020, ale naopak zvýšila, neboť v březnu žádné zaměstnance neměla. Stejně tak žalobkyně učinila, pokud jde o úhrn mezd. Závěrem krajský soud doplnil, že neshledal důvod rozlišovat mezi osobami, které v březnu 2020 měly být jediného zaměstnance a podmínky zákona tedy jistě splnily, a mezi těmi, které v březnu 2020 neměly žádného zaměstnance, přičemž nové zaměstnance zaměstnaly až později, nejpozději v měsíci, za který uplatňovaly nárok na prominutí pojistného, jako tomu bylo i v případě žalobkyně.

II. Shrnutí argumentů kasační stížnosti a vyjádření žalobkyně

[6] Proti rozsudku krajského soudu podala žalovaná (stěžovatelka) kasační stížnost. Krajský soud podle ní věc nesprávně právně posoudil.

[7] Stěžovatelka především i nadále setrvává na svém názoru, že pro splnění podmínek § 2 odst. 1 písm. b) a c) zákona musela být žalobkyně zaměstnavatelem nejen v kalendářních měsících, za které uplatnila nárok na prominutí pojistného, ale i ve „srovnávacím“ měsíci pro splnění těchto podmínek, tedy v měsíci březnu 2020.

pokračování

Žalobkyně sice vznikla v listopadu 2019, ale jako zaměstnavatel byla evidována až od dubna 2020. V měsíci březnu tedy zaměstnavatelem nebyla. Pokud se žalobkyně stala zaměstnavatelem až od dubna či později, nemohla splnit podmínky nároku na prominutí pojistného, které se poměřovaly se stavem v březnu 2020. Nelze přitom ani zohlednit, že jako právnická osoba žalobkyně existovala již v listopadu 2019, protože zaměstnavatelem se stala až přijetím svého prvního zaměstnance. Krajský soud tedy vydává žalobkyni za jakéhosi zaměstnavatele bez zaměstnanců.

[8] Smyslem a účelem posuzovaného zákona byla navíc nápomoc k udržení zaměstnanosti v době koronavirové epidemie. Pokud žalobkyně nebyla zaměstnavatelem, nejedná se v jejím případě o nápomoc k udržení zaměstnanosti. Přitom stěžovatelka odkázala na rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 26. 4. 2023, čj. 65 Ad 1/2022 - 26, který dospěl k opačnému závěru než krajský soud v nynější věci.

[9] Konečně krajský soud uvedl, že v případě pochybností plynoucích z jazykového výkladu zákona se stěžovatelka měla zaměřit na jeho smysl a účel. Tento závěr je podle stěžovatelky v rozporu s judikaturou NSS, která dříve již dospěla k závěru, že text zákona o prominutí pojistného je jednoznačný a není tedy třeba použít jiných výkladových metod.

Vyjádření žalobkyně

[10] Ke kasační stížnosti se vyjádřila žalobkyně, která souhlasí s rozsudkem krajského soudu a navrhuje ji jako nedůvodnou zamítnout.

[11] Žalobkyně především upozornila, že smyslem a účelem zákona bylo zabránit negativním vlivům epidemie na zaměstnanost a v co nejvyšší míře omezit potřebu propouštění zaměstnanců. Pokud žalobkyně neměla v březnu 2020 žádného zaměstnance, ale v měsících, za které uplatnila prominutí pojistného, již zaměstnance měla, splnila podmínky zákona. Podstatné je, že žalobkyně nesnížila počet zaměstnanců ani úhrn mezd, ale naopak oboje zvýšila. Krajský soud rovněž správně upozornil, že neshledal důvod rozlišovat mezi osobami, které v březnu 2020 měly být jediného zaměstnance, a tím naplnily definici zaměstnavatele, a mezi osobami v postavení žalobkyně. Obě shora uvedené skupiny naplnily podmínky zákona, a to tak, že byly zaměstnavateli v měsíci, za který žádaly prominutí pojistného.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[12] Kasační stížnost je důvodná. NSS dospěl k opačnému právnímu názoru než krajský soud a dává za pravdu stěžovateli. Podle NSS musela být žalobkyně zaměstnavatelem již v měsíci březnu 2020, jinak nemohla splnit podmínky § 2 odst. 1 písm. b) a c) zákona.

[13] Před samotným hodnocením věci NSS stručně rekapituluje podstatné skutkové okolnosti. Žalobkyně je právnickou osobou, která vznikla v listopadu 2019. V březnu 2020 neměla žádné zaměstnance. Zaměstnanci u ní byli evidováni počínaje dubnem 2020.

Prominutí pojistného žalobkyně uplatnila za všechny měsíce, které podle zákona přicházely v úvahu – tedy měsíce červen, červenec a srpen 2020; v těchto měsících zaměstnanice měla.

[14] Podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona má zaměstnavatel nárok na prominutí pojistného, jestliže počet jeho zaměstnanců v pracovním poměru, kteří jsou účastníkem nemocenského pojištění, činí v posledním dni kalendářního měsíce aspoň 90 % počtu těchto zaměstnanců v posledním dni března 2020.

[15] Podle § 2 odst. 1 písm. c) zákona má zaměstnavatel nárok na prominutí pojistného, jestliže úhrn vyměřovacích základů zaměstnanců v pracovním poměru za kalendářní měsíc činí aspoň 90 % úhrnu vyměřovacích základů zaměstnanců v pracovním poměru za březen 2020.

[16] NSS opakuje, že v nynějším řízení měl zodpovědět, jestli se prominutí pojistného vztahovalo i na žalobkyni, ačkoli žalobkyně neměla v měsíci březnu 2020 žádné zaměstnanice. Podle krajského soudu bylo pro vznik nároku na prominutí pojistného podstatné, aby osoba uplatňující nárok na prominutí měla zaměstnanice v měsících, za které uplatnila prominutí (tedy v měsících červen až srpen 2020), nikoli již v měsíci březnu 2020. NSS s krajským soudem ovšem nesouhlasí. K tomu ho vedly následující úvahy.

[17] Celý zákon o prominutí pojistného označuje osobu, která měla při splnění podmínek nárok na prominutí pojistného, jako zaměstnavatele. Protože zákon samotný zaměstnavatele nedefinuje, je třeba vyjít ze zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (s tím souhlasil i krajský soud v bodu 11 svého rozsudku a již dříve tuto definici ve vztahu k zákonu o prominutí pojistného použil i NSS – srov. rozsudek NSS ze dne 1. 8. 2023, čj. 1 Ads 60/2023 - 24, bod 13). Zákon o pojistném na sociální zabezpečení vymezuje zaměstnavatele jako právnickou nebo fyzickou osobu, která zaměstnává alespoň jednoho zaměstnanice [§ 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb.].

[18] Již jen ze samotného znění sporných § 2 odst. 1 písm. b) a c) zákona ve spojení s vymezením zaměstnavatele jako osoby, která zaměstnává alespoň jednoho zaměstnanice, NSS dospívá k opačnému závěru, než ke kterému dospěl krajský soud. Jestliže zákon požadoval, aby osoby uplatňující prominutí pojistného měly v měsíci, za který prominutí pojistného uplatňují, alespoň 90% počtu zaměstnanců oproti počtu těchto zaměstnanců v posledním dni měsíce března 2020 [písm. b) zákona], resp. alespoň 90% úhrnu vyměřovacích základů zaměstnanců oproti měsíci březnu 2020 [písm. c) zákona], dával tím zákon zřetelně najevo, že osoba uplatňující prominutí pojistného musela být zaměstnavatelem (tedy musela mít alespoň jednoho zaměstnanice) již v měsíci březnu 2020. Tomu z jazykového hlediska nasvědčuje také použití slovního spojení „*těchto zaměstnanců*“ v § 2 odst. 1 písm. b) zákona (viz bod [14]), které svědčí o tom, že zákon spojuje prominutí platby pojistného od dubna 2020 se zachováním určitého počtu zaměstnanců, který zde byl již v březnu 2020.

pokračování

[19] K tomu je třeba navíc dodat, že pokud by zákonodárce zamýšlel, aby nárok na prominutí pojistného vznikl i osobě, která v březnu 2020 neměla žádné zaměstnance, ztratily by obě nyní sporné podmínky na významu, neboť by je taková osoba vždy splnila. Není totiž sporné, že osoba uplatňující prominutí pojistného musela být zaměstnavatelem v měsících, za které prominutí uplatnila, tedy v měsících červen až srpen 2020 – v těchto měsících tedy taková osoba musela zaměstnávat alespoň jednoho zaměstnance. Pokud by se však stav v měsících červen až srpen 2020 porovnával s měsícem březen 2020, ve kterém tato osoba žádné zaměstnance neměla a výchozí hodnota tedy byla nula, ztratilo by porovnání s měsícem březen 2020 smysl, neboť osoba s jediným zaměstnancem (a jakýmkoli vyšším počtem zaměstnanců) v měsících červen až srpen 2020 by podmínku zachování alespoň 90 % oproti stavu v březnu 2020 vždy splnila.

[20] Podle NSS navíc uvedený závěr nalézá oporu i ve smyslu a účelu zákona. Ten svůj účel představil v § 1 odst. 1, podle kterého zákon upravuje prominutí pojistného jako „kompenzaci některých hospodářských následků souvisejících s výskytem koronaviru“.

[21] V obecné části důvodové zprávy k zákonu se v části 2. Odůvodnění hlavních principů a nezbytnosti navrhované právní úpravy uvádí: „*Předloženým zákonem se navrhuje zaměstnavateli jako poplatníkovi prominout placení pojistného za měsíce červen, červenec a srpen 2020. Podmínky nároku na toto prominutí jsou nastaveny tak, aby se zaměstnavatelé snažili zachovat zaměstnanost u svých zaměstnanců. [...] Základní podmínkou pro tuto pomoc zaměstnavatelům je, že zaměstnavatel výrazně nesnížil v tomto ekonomicky nepříznivém období zaměstnanost a zároveň nesnížil objem mezd poskytovaných svým zaměstnancům (ne o více než 10 % oproti stavu v březnu 2020). Podporuje se tím zachování zaměstnanosti na začátku období po uvolnění striktních opatření proti šíření nákazy novým koronavirem.*

[22] Ve zvláštní části důvodové zprávy k zákonu se k nyní spornému § 2 odst. 1 písm. b) zákona uvádí: „*Program podpory zaměstnavatelů má za primární cíl udržet co nejvyšší zaměstnanost, která pak bude přispívat k obnovení ekonomického růstu. Navrhuje se proto udržení zaměstnanosti alespoň na úrovni 90 % stavu před pandemií; výchozím měsícem pro porovnávání počtu zaměstnanců bude březen 2020.*“

[23] Dále zvláštní část důvodové zprávy k § 2 odst. 1 písm. c) zákona uváděla, že „*tato podmínka (srov. bod [15]) sleduje udržení přibližné mzdové úrovně, tj. prominutí pojistného se bude týkat těch zaměstnavatelů, u nichž došlo jen k nízkému, tj. nejvýše 10procentnímu poklesu mezd. Tento pokles bude zjišťován prostřednictvím vyměřovacích základů zaměstnanců v pracovním poměru stanovených podle zákona o pojistném*“.

[24] Z citovaných pasáží podle NSS jednoznačně vyplývá, že smysl a účel zákona spočíval v jednorázovém prominutí placení pojistného zaměstnavatelům, kteří skutečně byli zaměstnavateli (tedy měli nějaké zaměstnance) již před vypuknutím koronavirové epidemie a které měl zákon motivovat ke snaze o zachování pracovních míst. Epidemie

v České republice vypukla právě v březnu 2020.² Proto zákonodárce záměrně zvolil jako referenční měsíc březen 2020 jako poslední „běžný“ měsíc před utlumením hospodářského života celé země. I výklad smyslem a účelem zákona tedy podporuje nyní přijatý závěr, že zákon umožňoval prominutí pojistného pouze osobám, které byly zaměstnavateli již v březnu 2020. K tomu NSS opět odkazuje na vazbu pojmu „zaměstnavatel“ v zákoně na definici dle zákona o pojistném na sociální zabezpečení (viz také znění důvodové zprávy citované v bodě [23]).

[25] Vzhledem k vyloženému smyslu a účelu zákona konečně nelze s krajským soudem souhlasit ani v tom, že není důvod rozlišovat mezi osobami uplatňujícími nárok na prominutí, které v březnu 2020 měly být jen jediného zaměstnance, a osobami, které žádné zaměstnance neměly. NSS k nyní spornému zákonu již dříve uvedl, že prominutí platby pojistného představuje beneficium ze strany státu. Každá takováto „úleva“ je však vázána na splnění konkrétních, předem daných zákonných podmínek. Bez kumulativního splnění všech z nich nárok nevznikne (již výše cit. 1 Ads 60/2023, bod 17). Podporu podle zákona o prominutí pojistného nelze považovat za neomezenou či nepodmíněnou (rozsudek NSS ze dne 24. 1. 2023, čj. 2 Ads 116/2022 - 30, bod 21). Podmínka „být jen jediného zaměstnance“ v měsíci březnu 2020, která krajskému soudu nepřišla podstatná, je pro nynější věc naopak klíčová. Právě tato podmínka totiž vzhledem ke smyslu a účelu zákona spočívajícímu v pomoci „předcovidovým“ zaměstnavatelům zakládala nárok na prominutí pojistného a představovala dělicí kritérium pro to, komu nárok na prominutí pojistného vznikl, a komu nikoli.

[26] Ze všech shora uvedených důvodů tedy NSS dospěl k opačnému závěru než krajský soud. Podle NSS musela být osoba, která uplatňovala prominutí pojistného, zaměstnavatelem již v měsíci březnu 2020 (ke shodnému závěru dospěl v jiném řízení již Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci – srov. rozsudek ze dne 26. 4. 2023, čj. 65 Ad 1/2022 - 26). Nynější žalobkyně zaměstnavatelem v měsíci březnu 2020 nebyla. Správa sociálního zabezpečení tedy postupovala v souladu se zákonem, když žalobkyni doměřila dlužné pojistné, neboť žalobkyni pro nesplnění podmínek § 2 odst. 1 písm. b) a c) zákona nárok na prominutí pojistného nevznikl.

IV. Závěr a náklady řízení

[27] NSS tedy uzavírá, že kasační stížnost žalované byla důvodná, proto zrušil rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným NSS (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud v novém rozhodnutí rovněž rozhodne i o náhradě nákladů nynějšího kasačního řízení (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

---

² První tři případy onemocnění byly v České republice potvrzeny dne 1. března 2020 – srov. např. <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/v-cesku-jsou-tri-lide-nakazeni-koronavirem-predtim-byli-v-italii-53063>.

Nouzový stav pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru byl vyhlášen dne 12. března 2020 – srov. usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 194 o vyhlášení nouzového stavu (č. 69/2020 Sb.)

pokračování

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. února 2024

Ondřej Mrákota
předseda senátu